

Ondřej Preuss
Hegemoni?

Homogenita a heterogenita bloků studené války na příkladu Francie a Rumunska
posudek bakalářské práce

Studená válka, jako každé historické (a dnes a ještě dlouho v budoucnosti i politické) téma prochází trvalou reinterpetací – jedním z posledních módních výstřelků, který dorazil i do našich krajin, je tvrzení, že oba bloky si byly velice podobné, jak z hlediska struktury, tak z hlediska fungování, tak z hlediska postavení jednotlivých členů. Dílčím příspěvkem k této tezi je i předkládaná práce – vychází z předpokladu že homogenita i heterogenita obou bloků byla v zásadě totožná: „Není však možné tvrdit, že západní (demokratický) blok byl heterogenní, tedy, že jednotlivé státy počítané k tomuto bloku mohly provádět nezávislou politiku na Spojených státech amerických, zatímco sovětský blok byl homogenní, že zde nebylo možné bez hegemonovy vůle téměř žádných kroků. Struktura obou seskupení je překvapivě podobná a odlišnosti nejsou takové jak by se mohlo zdát.“ (s. 9) A tento předpoklad se snaží doložit na příkladu Francie a Rumunska v obou blocích, resp. na jejich cestě k nezávislosti (sic – skutečně takto formulováno).

Autor tedy sleduje historii studené války a jednotlivých bloků od 40. let do sklonku 60. let a výběrově hledá jednotlivé události, kde francouzská či rumunská politika stála vysloveně proti politice americké či sovětské, či je alespoň nepodpořila. Vrchol „nezávislosti“ pak vidí v případě rumunského odmítnutí účastnit se invaze do Československa, v případě Francie pak v odchodu z vojenských struktur NATO, resp. v údajné snaze vytvořit jakýsi středový blok mezi Varšavskou smlouvou a NATO.

Pomineme-li použitou terminologii („pojmenování není podstatné“ (sic) – s. 49), s částí tvrzení, tedy s tím, že oba bloky nebyly homogenní, lze jistě souhlasit. Ostatně to není žádné překvapení – přinejmenším proto, že na Západě vždy a od 50. let i na Východě všechny státy obou bloků sledovaly i své vlastní zájmy. A proto není divu, že např. Francie s jejími globálními (byť snižujícími se) a velmocenskými zájmy se byla ochotna postavit USA, měla li dojem, že její zájmy jsou ohroženy. Francie ale samozřejmě **nikdy** nepřestala být suverénním státem, zatímco Rumunsko bylo vždy satelitem, byť si vydobylo jistou míru autonomie. (Logická otázka, proč mu to „prošlo“, zůstala nezodpovězena.)

A ještě k tradičnímu přístupu, tj. že oba bloky zůstaly přes jistou vnějškovou podobnost (včetně zmíněné heterogenity) diametrálně odlišné: a autor opak nedokládá, jen ho deklaruje.

Práce je založena na relativně velkém výběru literatury – při bližším pohledu je ale jasné, že záběr nebyl tak veliký: osou práce jsou studie Grossera a Harrisona pro Francii (skutečnou kuriozitou je odkazování na – eufemisticky řečeno – dobově podmíněnou práci Molčanova) a Deletanta a Retegana v případě Rumunska. Celá kapitola věnovaná roku 1968 je zpracována z této práce – citace jsou pak „naředeny“ banálními odkazy (č. 134, 135 atd.). Tuto „metodu“ autor používá vcelku systematicky. Dalším nešvarem je nevyváženost, některé pasáže jsou neúnosně rozsáhlé, a to pasáže notoricky známé a nesouvisející s tématem – jak bylo sovětizováno Rumunsko, jak probíhalo Pražské jaro atd. – zatímco vysvětlení podstaty jiných autor přejde (s. 26 aféra St. Pierré et Miquelon) nebo odbyde anekdotou (s. 17, suezská krize).

Styl práce je nesmírně iritující – nadbytek vycpávkových vět (první odstavec kap. 1 na s. 11), vyčpělých epitet, expresivních žurnalismů (vyložily karty na stůl. S. 12, historická smršť, s. 15), historických anekdot a „hlášek“ (vrcholem je údajná citace Chruščova označující Rumuny za k..vy!). Někdy autor ve snaze o vtip sklouzne k nechtěné komice: „(Ceaușescu)... se chtěl chytit alespoň stébla trávy a tak se vydává za Titem.“

Některé formulace jsou nepřijatelné – stěží lze poznat, zda je myslí autor vážně nebo v nadsázce: ... bez nukleárních zbraní by se z Francie stal pouhý protektorát (USA).“ (s. 28)
Komické je rovněž „vymezování pojmů“ v úvodu – zejména studené války.

Po jazykové stránce je práce lehce podprůměrná, množství chyb a překlepů, ale není tragické (2 jsou ale i v citacích tohoto posudku).

Celkově hodnotím předloženou bakalářskou práci jako **dobrou**.

V Praze dne 12. 6. 2007

PhDr. Marek Pečenka